

KÜLÖNFÉLÉK

JÉGKÁR A SOMOGYI ERDŐKBEN.

Sem a zuzmara, sem a hó nem okozta azokat a súlyos károkat, amelyek január hó második felében a somogyi erdőkben előfordultak, hanem főleg a jég.

Ugyanis január közepén havazott s mintegy 5 cm vastag hólepel borította a vidéket, majd eső esett, amely ólmos esővé változott és mintegy 1 cm vastag kérget alkotott. Ez még nem volt káros.

Azonban január 20-án hóval vegyes, kiadós eső következett, amely estétől reggelig tartott, amikor is a hideg eső cseppjei a lecsapódáskor jéggé fagytak és fűszálon éppúgy, mint gallyon és ágon 1—3 cm vastag falú jégeső keletkezett.

Mint látvány tündérien szép volt a milliányi kristály, az átlátszó, ragyogó jégköpeny, amely alatt azonban az erdő fái meggörnyedtek, megroskadtak, a földig hajoltak; recsegett-roppogott az egész erdő, mintha ádáz harc dúlt volna benne.

A súlyos teher letörte a fenyők koronáját, kettéhasította a nyírfák törzsét, letépte az égerek ágait.

Szomorú képet mutatott az erdő.

Néhány napra a jéggé fagyott eső után havazott s a hó mintegy 10 cm vastag réteget alkotott, amely törések által újabb nagyobb károkat nem okozott, annyiban mégis káros volt, hogy a földig hajolt lombfák koronája a hóba belefagyott, mert az enyhe időre beállott az olvadás és az esőt fagy követte.

A földet tehát kettős jégkéreg borította, amely között hó feküdt.

Ez a kettős jégkéreg a hóba belefagyott fa koronáját fogva tartotta, amely a napsütés hatására csak igen lassan és nehezen tudott felemelkedni.

Feltűnő és egyúttal örvendetes is a bajban az, hogy a fának tövestől való kidöntése csak elvétve fordult elő, aminek az az oka, hogy a föld a havazás, eső, ólmos eső előtt fagyos volt s így a törzs szilárdan állott.

Másik megfigyelésünk az, hogy ez a jégkárosítás főként Somogy vármegye alsó felében látható, ellenben a megye felső felében vagy egyáltalán semmi kár nem történt, vagy csak elvétve és kisebb mértékű.

Fafajok szerint a legtöbbet szenvedtek a szűkárósítás folytán megbontott fenyőerdők és ezek közül is nagyobb a kár az erdei, mint a fekete fenyvesekben, aminek az a magyarázata, hogy a fekete fenyőnek zömökebbek, erősebbek az oldalágai és a koronája.

Igaz ugyan, hogy ezen a vidéken sokkal kevesebb is a fekete, mint az erdei fenyő.

A lomblevelűek közül legtöbb kárt jelentettek a nyírfákról, kevesebbet az égerről. Elenyésző a kár a tölgnél, csernél, gertyánál. A többi honi fafaj itt ritkán található.

Eltérőleg Hess—Beck könyvében (*Forstschutz, II. Band*) közöltek, mely szerint a jégkárosítással szemben a legkevesebb ellenállást tanúsítja a lombfák közül a nyír és a bükk, itt az a megfigyelés, hogy a bükk nem igen szenvedett. Tény az, hogy a jégkárosítással érintett vidéken kevés is a bükk s ami van, az az Esterházy hercegi hitbizomány erdőbirtokán található, ahol köz-

tudomás szerint régtől fogva okszerű és rendszeres erdőgazdálkodás folyik és így egészségesek, erőteljesek, ellenállóképesek a faállományok.

Annál több a kár a Dráva-balparti ritkás legelő-erdőkben, a nyíresekben, ami érthető is, mert a nyír egyrészt természeténél

10.

fogva már gyéren állott, másrészt más fafajokkal elegyesen is a legkényesebb.

Az akác a zuzarával szemben igen érzékeny szokott lenni, de a jég ennél a fafajnál nem okozott most oly súlyos károkat, mint a nyírfánál.

Egyébként állandó és minden időre érvényes sorrendet a fafajoknak erre vonatkozó hajlamosságára és ellenállóképességére nézve bajos megállapítani.

Az egykorú, elegyes, sűrű erdőben kevesebb a kár, mint a vegyeskorú, hézagos faállományokban, tehát a megfigyelés ugyanaz,

mint amit dr. *Aujeszký* László az Erdészeti Lapok 1935. évi XII. füzetében és dr. *Földvály* László az Erdészeti Lapok 1936. évi II. számában a zuzmara károsításáról közölt.

Mivel a jégtörések az erdőkben szétszórtan fordulnak elő, ezért a törött, sérült egyedek kitermelése eléggé körülményes és költséges, annál is inkább, mert a termelési idő vége felé közeledik és már a mezőgazdasági munka is megindult.

Ugyanez áll a faanyag kifuvározására vonatkozólag.

A nehézséget még fokozza a törés folytán bekövetkezett értékvesztés, hisz a megsérült fák szerfára alig alkalmasak.

Jóllehet, tartani kell attól, hogy a csúcs-törött, letört, ketté hasadt, vagy másként megrongált egyedek kitermelése után és ezeken kívül a fenyvesekben még mindig lesznek olyan megingatott, sérült fák, amelyek a szűkárósítás melegágyai, mindazonáltal az idő előrehaladottsága miatt egyelőre ezeknek a kivágásától el kell tekinteni.

Végül meg kell még emlékeznünk a szóban levő elemi csapás folytán a kitermelés után keletkező lékekről, hézagokról, amelyek felújítása csak árnyékot tűrő fafajokkal lehetséges és kívánatos is, mert a somogyi erdőtalaj nagyon hajlamos az elgazosodásra.

Földvály Miksa.

A VADVÉDELMI SZEREKRŐL.

Szaktársaim gyakran fordultak hozzám, ill. a kutató intézethez, tájékoztatást kérve a vadkárok ellen való védőszerekről, amelyekről külföldi lapokban elég gyakran olvashatnak.

Tájékoztatásul közlöm azt a levelezést, amelyet a múlt év vége felé folytattam a szövetségbe tömörült hazai vegyi gyárakkal. A két levél bővebb magyarázatra nem szorul.

A magyar vegyipar-érdekeltséghez intézett levél.

675. sz. 1936.

Kapcsolatban ugyanebben a tárgyban írt régebbi leveleimmel újra felhívom szíves figyelmüket arra, hogy a szarvas, dám, őz, nyúl kárt tesz a fiatal erdőkben és erdősitésekben a fák kérgének, hajtásainak és rügyeinek lerágása által, ami ellen — a nagyon költséges bekerítéstől eltekintve — csak a fák megfelelő módon való bekenése útján tudunk védekezni.

A nyúlragás ellen nemrégén egyik hazai gyár hozott forgalomba szert, de mivel annak elkészítése nem volt megfelelő, a szer hasznavehetetlennek bizonyult.

A vadragás ellen való szer a következő feltételeknek kell hogy megfeleljen:

1. Ne legyen drága.
2. A fákra ne legyen ártalmas. Az erdőgazdaság csak közvetlenül felkent anyagokkal dolgozhatik, ezért a szernek nem szabad oly alkotórészeket tartalmaznia, amik a hajtások szöveteit megtámadják.
3. A szer szaga a vadra elriasztó hatással legyen. Nem kell ehhez erős szag, de a szag hosszan — hónapokig — tartó kell hogy legyen.
4. A szer nemcsak a szagot kell hogy soká megtartsa, de nem is szabad egyhamar beszáradnia, hanem hosszú időn át nedvesnek, frissnek kell maradnia.
5. Az eső vagy hólé feloldásának, lemosásának ne legyen kitéve.
6. A szer oly konzisztenciával és vizkozitással bírjon, hogy jól tapadjon a kéreghez, lombhoz, ill. tűkhöz, könnyen lehessen azt felkenni, hidegben, melegben egyforma maradjon, hidegben ne keményedjék meg, melegben ne csurogjon le.

Ily anyagot ma csak külföldről lehet behozni, hazánkban nem gyártják. Ha már régebben is hibának kellett azt mondanom, hogy csak külföldről lehetett kapni ily szert, ma, amikor a valutáris viszonyok miatt még ez a behozatal is körülményes és nehéz, az a tény, hogy hazánk erdőségei számára csak alig tudunk szerezni vadragás elleni védőszert, a hazai erdőgazdaságnak — de a vadgazdaságnak is — igen súlyos kárát jelenti. Ezért kötelességemnek tartom, hogy a hazai vegyi ipar figyelmét újra rátereljem erre a kérdésre, egyúttal készséggel vállalkozom arra, hogy az elkészítendő szereket úgy a műegyetem tanulmányi erdejében, mint hazánk más erdőségeiben kipróbálom. Ami az ügy üzleti részét illeti, a régebbi tapasztalataim alapján hozzáfűzöm, hogy a szer várható forgalmáról számbeli adatokat nem tudok szolgáltatni, ha azonban a szer a követelményeknek megfelel, akkor kétségtelen, hogy a magyar erdőgazdaság annyit fog fogyasztani belőle, hogy a gyár megtalálja számításait.

Külföldön — többek között — a következő jól bevált szereket gyártják:

Coniferol. (Kassavia-Werke, Grosspriesen a. d. Elbe.)

Hyloservin. (H. Ermisch A. G., Burg bei Magdeburg.)

Pinostris. (Piestinger Harzgenossenschaft, Wien. Pressgasse

10. Gyár: Piesting bei Baden.)

Forston. (Simon u. & Stettin Wallstrasse 42.)

Célszerűnek vélném, hogyha ezekből a szerekből kisebb mennyiséget hozatna a gyár, összetételének és tulajdonságainak megismerése végett. A Pinostris-ből mintát küldhetek. Hozzáfűzöm, hogy fenyőgyantát — nyers alakban — a gyárnak rendelkezésére bocsáthatok.

Soraimat b. figyelmükbe ajánlva, tisztelettel kérem, szíveskedjenek elhatározásukról értesíteni.

Aláírás.

Fenti levélre kapott válasz.

Tekintetes

M. kir. erdészeti kutató-intézet

Sopron.

ad 675. szám 1936.

F. hó 10-én kelt, a Chinoin R. T.-hoz és Agró-hoz intézett b. levelük ügyében vadkár elleni szer miatt sajnálattal kell közölnünk, hogy a jövőben ilyenirányú kísérletekre költségeket nem fordíthatunk, miután az Árelemző Bizottság oly mértékben avatkozott bele a növényvédelmi szerek áraiba, hogy ilyen célokra költségfedezet nincsen.

Aláírás.

Roth Gyula.

Megalakulás előtt a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet erdőmérnöki szakosztálya.

Imeretes kartársaink előtt, hogy a magyar erdőmérnöki kar és különösen annak műszaki tudása hosszú évtizedeken keresztül nem részesült abban az elismerésben és méltánylásban, mire pedig teljes joggal rászolgált.

Ennek a hiánynak egyik legfőbb oka az volt, hogy a majdnem 100%-ig alkalmazotti minőségben álló erdőmérnökök szétszórva az ország legtávolabb eső vidékein, nem vettek részt a magyar mérnöktársadalom társadalmi és szellemi életében.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet tagjai között alig néhány erdőmérnököt találunk, mert hiszen a szakegylet: az Országos Erdészeti Egyesület nemcsak a tudomány fejlesztését, de a kari érdekek támogatását is zászlójára tűzte és szívéen viselte.

A változott viszonyok és különösen a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetségének eredményes munkája ma már sokkal szorosabbra fűzte a kapcsolatot az erdőmérnöki kar és a többi mérnöki ágazatok között és az erdőmérnöki karnak, amelyből hovatovább többen kerülnek szabad pályára, elsőrendű érdeke az, hogy ez a kapcsolat lehetőleg kimélyíttessék.

Nemcsak az erdőmérnöki karnak fűződik ehhez jelentős érdeke, de maga az erdőgazdasági érdek is feltétlenül megkívánja azt, hogy ez a kapcsolat minél gyakoribb és minél bensőbb érintkezéssé fejlődjék.

Az erdőgazdaságnak hovatovább több termékét igényli az ipar feldolgozás céljából, s az erdőgazdaság munkája csak az esetben

lehet eredményes, ha az ipar igényeinek az anyagszolgáltatás tekintetében meg tud felelni.

Másrészről maga az ipar is csak akkor foglalkozhatik a magyar termelésű nyersanyag feldolgozásával, ha tudomást szerezhet arról, hol és milyen mértékben állnak ezek az anyagok rendelkezésre.

Egyesületünk anyagi ereje, de hivatása sem engedi meg azt, hogy ezekkel a kérdésekkel olyan behatóan és olyan részletesen foglalkozzunk, amilyen részletesen azt éppen ezeknek a céloknak a megközelítése és az erdómérnöki kar speciális helyzetének és érdekének megvédése megkívánná.

Míg a Nemzeti Szövetség hivatása az általános irányítás, az egész nemzet szempontjából fontos vezető gondolatok kellő meg tárgyalása és a köztudatba való átültetése, a különleges kari érdekek tárgyalására másik, de olyan testület való, amelyekben az erdómérnöki kar nemcsak maga van otthon, de a többi mérnöki szakok támogatására is számíthat.

Mindezeket a célokat csak akkor tudjuk elérni, ha a magyar erdómérnöki kart országos arányszámának megfelelő számú tag képviseli a mérnökség nagy múltú és kiváló társadalmi egyesületében, a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben.

Azoknak a kollegáknak a részéről, akik már ma is tagjai az egyesületnek, megindult a mozgalom a külön erdómérnöki szakosztály megalakítása iránt.

Ezen a helyen is felhívjuk a kartársak figyelmét erre a mozgalomra és hangsúlyozzuk, hogy a magyar erdómérnöki kar mai megbecsülendő helyzetét a magyar mérnöktársadalom csak akkor tudja megőrizni, megtartani és továbbra is biztosítani, ha a mérnökség társadalmi megmozdulásaiban is megfelelően résztvesz.

Nagyon kívánatos ezért, hogy kartársaink minél számosabb belépéssel tegyék lehetővé a szakosztály megalakítását, s módot nyujtsanak arra, hogy ez úton is megismertessük más ágazatok terén működő kartársainkkal azt az igen fontos nemzeti hivatást, amelyet a magyar erdómérnöki karnak hivatásszerűen kell betöltenie.

B. Z.

SAKNYELVÜNK MAGYARSÁGA.

Lapunk februári számában megindított mozgalmunk eddig, sajnos, nem sok eredménnyel járt. A szétküldött 800 darab válaszlappból mindössze három jött vissza kitöltve!

Lehet, hogy a határidő túl rövid volt és az is kétségtelen, hogy az irodalomban felmerülő szakkifejezések jó részével, illetőleg az általuk fedett fogalmakkal gyakorlati kartársaink nagyrésze nem is találkozik mindennapi munkájának keretein belül.

De ez távolról sem veszi el kedvünket attól, hogy a helyesnek és nagyon szükségesnek tartott tisztító munkát félbenhagyjuk.

Ennek oroszlanrészét az arra hivatott tudományos intézmények: Műegyetemünk erdőmérnöki osztálya és a m. kir. erdészeti kutató intézet kell, hogy elvégezzék és erre vonatkozólag meg is tettük a szükséges lépéseket.

De a nagy nyilvánosságot továbbra is teljes mértékben biztosítani óhajtjuk a feladatnak, mert hisszük, hogy a praxisban is akadnak logikusan gondolkozó, szakszeretettől áthatott kartársak, akik szívesen sietnek segítségünkre, különösen, ha meghatározott formában adjuk fel a kérdést.

Úgy gondoljuk a megoldást, hogy *ezt a rovatot állandóan nyitva tartjuk* és időről időre közöljük azokat az idegen szakkifejezéseket, amelyeknek jó magyar szóval való helyettesítésére első sorban a gyakorlat szempontjából van szükség és ismertetjük a javasolt magyar műszavakat is.

Mutatóba alább közlünk néhányat:

Abnutzungssatz,
Bestockungsform.
Büchsenlicht,
Holzgütetafel,
Hochdurchforstung,
Niederdurchforstung,
Rundholz,
Waldtyp.

A magyar kifejezésnek első sorban *a fogalmat kell teljes mértékben fednie*, de elengedhetetlenül szükséges, hogy *kifogástalan magyar szó* is legyen.

És éppen ebből az utóbbi szempontból lehet a magyar nyelvet megbeesülő külső kartársak segítsége igen értékes. (M.)

Céltáblák, amelyek önműködően jelzik a találatok helyét.

A lipesei tavaszi vásár egyik legjobban megcsodált ujdonsága az a szellemes berendezés, amely különösen a céllövő sport hívei között keltett nagy örömet.

Jól ismerjük mindnyájan azokat az időtrabló és sokszor kényes vitákra okot adó nehézségeket, amelyek a céltáblák kicserélésével, illetőleg a találatok értékelésével kapcsolatosan — különösen versenyek alkalmával — lépnek előtérbe.

Az ötletes feltaláló ezeknek kívánta elejét venni, mégpedig, amint a híradások jelentik, teljes sikerrel. A kartonból készült tárcsa mögött, vele pontosan egykezűen helyezkedik el egy másik vaskeretre szerelt tárcsa, amelynek a körei igen kemény, vékony acélhuzalból készülnek és pontosan a kartontárcsa körei mögött foglalnak helyet.

A golyó becsapódása egy elmésen megszerkesztett gépezetet hoz mozgásba, amely nemcsak a talált körök számát jelzi megfelelő számok felmutatásával, hanem a találatok helyét is az ismert eljárások szerint.

A II. Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszusról — mint ezt már az eddig ismertetett közleményekből is megállapítottuk — külföldi vendégeink egyöntetűen a legnagyobb elismeréssel emlékeznek meg.

Az újabban kezünkbe került két amerikai szaklap, az *American Forests* és a *The Forestry News Digest* ugyancsak nem fukarkodnak a dícsérő jelzőkkel beszámolójukban, a rendezést minden tekintetben példásnak mondják s báró *Waldbott Kelemen* elnökké választását a legszerencsésebbnek, mert ragyogó szónoki készségével és diplomáciai tapintatával az érdeellentétek által teremtett legnehezebb helyzetekben is megtalálta a békés megoldás útját és így a kongresszus valóban komoly eredményeket hozhatott.

A hollandiai *Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift* 14 oldalon számol be a kongresszusról és nemcsak a határozatokat közli teljes szövegükben, hanem a kirándulásokról, sőt Magyarország jelenlegi erdészeti viszonyairól is rövid, de pontos jelentést ad. Kiemeli a hagyományos magyar vendégbarátságot és a rendezőség páratlan előzékenységét, ami együttvéve felejthetetlenül kedvessé tette a vendégek számára a kongresszusi napokat.

Fakereskedelmi szaktanfolyam a Budapesti Kereskedelmi Akadémián. Az Akadémia LXXIX. évi jelentése részletesen ismerteti a szaktanfolyam létesítésének történetét és eddigi munkásságát, amelyből örömmel állapíthatjuk meg, hogy az immár 30 éves *multa* visszatekintő tanfolyam az eléje tornyosuló sok nehézség dacára is töretlen erővel igyekszik megfelelni vállalt feladatának.

A neves régi előadók: *Havas Ágoston, Cserny Győző, id. Gaul Károly, Kapus Béla, dr. Fazekas Ferenc* gárdájából ma egyedül *dr. Tomasovszky Imre* nyug. min. tanácsos, egyetemi m. tanár tanítja a megalakuláskor vállalt tárgyakat, a fakereskedelmi törvénytant, erdőgazdasági encyklopédiát és az erdőbeeslést és mérést.

Előadó-társai: *Baracs József, Kirchmayer Ödön, dr. Rózsa György* és *dr. Szathmáry László* mind ismert kiváló képviselői szakmájuknak, ami már önmagában is biztosítja a tanfolyam pedagógiai sikerét.

A tájékoztató részletesen ismerteti a tantárgyak anyagát és a tanítás menetét, amelynek keretében a gyakorlatoknak és tanulmányi kirándulásoknak is megfelelő hely biztosíttassék.

A folyó évi tanfolyam — délutáni előadásokkal — márciustól júniusig tart, a részvételi díj 75 pengő.